

multiple legal systems, legal pluralism was adopted by legal anthropologists as a way of understanding the coexistence of modern state law and indigenous law," (p. 151) will be certainly ferociously opposed by some legal anthropologists. Moreover, it is clear that a preference for this definition shapes the beginning of the story. Although this allows one to retrospectively take into account the cooperation between anthropology and colonial administration in the 20th century (which is a remarkable point of the book), this "colonial" legal pluralism as a starting point entirely disqualifies another, in my view more emphatic, narrative, that legal pluralism originates from the general acceptance of the concept of the multiplicity of indigenous legal systems, which has no direct link with any variant of colonialism and whose only anthropological proponents until the 1970s were Malinowski, to certain extent also Llewellyn and most significantly Pospíšil. Pospíšil's theory was rather a refinement of certain aspects of the established ethnographic analytical concept of law, which was tested in his ethnography of the nearly completely intact Kapauku Papuans, and posited against strong resistance at the time represented especially by Leach and the colonial administration itself. From this point of view the latter legal pluralism articulated by other authors since the beginning of the 1970s may be read rather as the expression of the wide acceptance of this

anthropological innovation (and also of the attempts to neutralise its far-reaching methodological demands) rather than the original articulation of the innovation itself. However, the author works in the end with at least three variants of the concept; state legal pluralism, deep legal pluralism and anthropological legal pluralism. The fact that he calls the last mentioned variant "new anthropological legal pluralism" (p. 162) or "the very new deep legal pluralism" (p. 181) only proves how fresh and inspiring the "legal" understanding of the most significant anthropological innovators still is.

In this regard, an interpretation of the "unbridgeable gulf" between anthropology and the legalistic approach in the second half of the twentieth century belongs among the book's most remarkable points. The anthropological studies of actual law in whatever settings, that may lead to a restatement, is contrasted with the legal modernizers who disregard the sociocultural reality of indigenous law and take complete legal modernization based on legislation as the only way forward (p. 167). Professor Tuori deserves high praise for devoting a large portion of his careful depiction to illuminating what makes legal pluralism banal for legal modernizers, and why the unbridgeable gulf remains.

Tomáš Ledvinka (Univerzita Karlova, Praha)

Studia Ethnologica Pragensia 2/2016. Bulharsko (nejen) v etnologické perspektivě. *Ústav etnologie FF UK, Praha 2016, 149 s.–*

Ústav etnologie Filozofické fakulty UK v Praze před časem navázal na tradici

vydávání vlastního oborového časopisu na fakultní půdě. Jednotlivá čísla jsou

víceméně monotematicky zaměřená, námi recenzované číslo se soustřeďuje na prostředí Bulharska, a to od osvobození roku 1878 až do současnosti. Jednotlivé texty nejsou výhradně etnologické, nalezneme tu i studie literárně-historické.

První text od brněnského historika a bulharisty Pavla Zemana se zaměřuje na jeden z aspektů působení české inteligence v „poosvobozenecském“ Bulharsku. Centrem jeho historicko-kulturního zájmu se staly učebnice, které čeští pedagogové při své výuce v 80. a 90. letech 19. století používali. Po staletích turecké nadvlády bylo bulharské školství v naprosto katastrofálním stavu, kromě církevních vzdělávacích institucí existovaly jen školy obecné a jen minimum ústavů středoškolského typu. Kromě charakteristiky způsobu a metod výuky, které vycházely ze soudobých francouzských i českých vzorů, se autor soustřeďuje na „civilizační misi“ českých odborníků. Ti překládali či přímo vytvářeli nové učební texty prakticky pro všechny obory, ustavili novou bulharskou odbornou terminologii, jež se z velké části užívá dodnes, a položili tím pevné základy vcelku rychlého rozvoje školství nového bulharského státu.

Následuje článek plzeňského a pražského etnologa Marka Jakoubka (jenž je odborně veřejnosti znám jako spoluautor zásadní práce o české vesnici Vojvodovo v Bulharsku), v němž přibližuje deník spisovatele a novináře Františka Kubky jako jeden ze základních pramenů při výzkumu dějin zmíněné české obce. V rámci textu jsou užity i přepisy vybraných kapitol z tohoto deníku.

Brněnská balkanistka Helena Bočková se ve svém příspěvku zaměřuje na metodologické, pedagogické a heuristické aspekty studentských výzkumů Bulharů a dalších balkánských etnik na území České republiky. Pokouší se postihnout zvláště terénní výzkumy, při kterých studenti projevují největší zájem

právě o migranty z Bulharska. V závěru naznačuje, jakým způsobem v podobných výzkumech pokračovat.

V českém prostředí dobře známý bulharský etnolog, folklorista, slavista a bohemista Vladimír Penčev se ve svém syntetizujícím příspěvku snaží důkladněji postihnout charakter bulharské postsocialistické etnologie, která, jak sám v úvodu píše, je v České republice jen málo známá. Na rozdíl od české (především pražské) etnologie, která byla dramaticky postižena normalizací v 70. letech a jen pozvolna pak v 80. letech opouštěla vyhraněná a de facto komunistickým systémem „nařízená“ témata (obzvláště různé výzkumy dělnického prostředí), měla bulharská etnologie výrazněji autonomní postavení. Proto i přední bulharský etnolog a folklorista Todor I. Živkov mohl od 70. let více prosazovat strukturalistické trendy a v 80. letech pak i antropologizaci etnologických bádání. Po pádu komunistického režimu v Bulharsku měla bulharská etnologie i folkloristika o něco snazší cestu při „dohánění“ moderních etnologických a sociokulturně antropologických způsobů výzkumu běžných v západoevropských a severoamerických vědeckých kruzích.

Z poněkud jiné oblasti je následující příspěvek pražského bulharisty, slavisty a bohemisty Marcela Černého. V rámci dlouhodobého literárně-historického výzkumu se Černý zabývá zvláště literárními a publicistickými vztahy českých zemí a Bulharska, především v poslední třetině 19. století. Zde nám prezentuje své poznatky z výzkumu české recepcí osobnosti a díla výrazné postavy bulharské literatury a politiky poosvobozenecského Bulharska Petka Račova Slavejkova (1827–1895). Marcel Černý, jak je jeho dobrým zvykem, pojímá téma zešíroka a přináší řadu cenných poznatků a komentářů, které se týkají taktéž překladů bulharského folkloru v daném období,

včetně některých ukázek (i s originálním textem).

Čistě literární je poslední studie významné brněnské bulharistky Ivany Srbkové. Autorka se věnuje překládání bulharské literatury, především textů vzniklých po roce 1945. Ve svém článku se zaměřila na charakteristiku bulharik na literárním serveru *iliteratura.cz*. Tento server patří dnes k nejdůležitějším internetovým pomůckám pro studium současných světových literatur. Zvláštní sekci má samozřejmě i literatura bulharská, na níž jsou publikovány recenze původních bulharských textů, překladů do češtiny, portrétů autorů, ale obsahuje i teoretické články zaměřené na proměny bulharské literatury po roce 1989.

Za zmíněnými studiemi následuje esej kulturní antropoložky Gabriely Fatkové, která se zamýšlí nad vzájemnými vztahy kulturní antropologie a výzkumu ekonomické migrace. Své úvahy a otázky konstruuje na základě vlastních výzkumů, především bulharských Karakačanů, ale i zkušeností z pobytu v západoevropských zemích.

Druhou esej napsal opět Vladimír Penčev a širšímu publiku tu prezentuje plzeňskou bulharistiku (v rámci Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni). Zmiňuje oblasti výzkumů,

úspěchy na publikačním i překladatelském poli a zamýšlí se nad perspektivami bulharistických výzkumů v ČR vůbec. Nevynechává ani poněkud kritické zhodnocení někdy až bouřlivých proměn na zmíněné fakultě, kdy po zřízení výuky bulharštiny na katedře slavistiky ve školním roce 2006/2007 došlo o dva roky později ke zrušení této výuky. Ale ani tento krok neukončil zájem o bulharské prostředí na fakultě, byť se výzkumy zúžily v podstatě jen na katedru antropologie.

Po zprávách a recenzích uzavírá monotematické číslo časopisu rozhovor Marka Jakoubka s Vladimírem Penčevem. Interview prezentuje vědeckou i překladatelskou práci V. Penčeva s akcentem na aktuální situaci česko-bulharských vztahů na univerzitní a akademické úrovni.

Recenzované bulharistické číslo časopisu *Studia Ethnologica Pragensia 2/2016* přináší velmi kvalitní texty, které obohacují české poznání bulharského prostředí a rozvíjejí tradiční i novější témata výzkumů etnologického, historického i literárního bádání. Snad nepřeháním, když konstatuji, že právě česko-bulharské vztahy ve zmíněných rámcích patří ze zemí bývalého východního bloku k těm nejrozvinutějším.

Jaroslav Otčenášek (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Irena Sawicka – Jolanta Sujecka,
Wprowadzenie do bałkanologii. Etnosy
– języki – arealy – konceptualizacje.
Institut Slawistyki PAN – Fundacja
Slawistyczna, Warszawa 2015, 214 s.–

Nevím, z jakého důvodu čeští odborníci dosud nesestavili alespoň základní

příručku úvodu do balkanistiky či balkanologie. Takováto publikace by byla velmi